

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Secvnda.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

custos Ecclesie tue, Miserere mei propter Filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, quem voluisti pro nobis esse victimam, ^{Medialiter} ^{et super illud} ^{titulus non in et lxx} & sanctifica nos Spiritu sancto tuo, &c.

Ad octavum præceptum pertinet virtus, qua nominatur, Veritas seu veracitas, quæ est virtus, id est, firmitas quædam in voluntate seu firma ^{proprietate} congruentiam præstans opinionum, sermonis & gestuum cum re, nec errore, petulantia, aut cupiditate nocendi, aliud sentire, & aliud ostendere.

Suntq; demonstrationes perspicua, cur necessaria sit veritas.

P R I M A.

Quia Deus et creatura rationales tales sunt, ut res intelligant.

Tunc autem intellectio rerum fit, cum intelliguntur, quales sunt.

Veritas igitur necessaria est, quia est intellectio & ostensio rerum, quales sunt.

S E C U N D A.

Tollere veritatem, est confundere & destruere vitam, ut si venena dicantur esse remedia, si in numeris, contractibus, iudicij's falsa misceantur, vita turbatur.

Necessaria est igitur veritas.

Hic præcipue repetenda est admonitio, quam ^{sapè}

— ^{hinc aspta}
^{in a proprietate}

^{qñ sumptu a}
^{stans in g. sequel.}

sapē inculcamus. Ideo Deus generi humano virtutum cognitionem tradidit, ut doceret qualis sit ipse, quia vult nostras mentes & voluntates cum sua congruere, iubet nos esse veraces, ut firmissimè statuamus ipsum veracem esse, & eius sermonem non esse præstigias, vel ambiguitates offusas hominibus, tanquam pomum Eridos, aut Sphingos ænigmata, nec minus Dei inania terribilamenta esse, nec promissiones editas, ut stultos quoquo modo inuitent. Sed vox illa, quæ extat apud Paulum, immota est. Est autē Deus verax. ad Rom. 3.

Hac sententia confirmata in animis, existunt suo ordine, timor Dei & fides, seu fiducia, & spes veniæ. David certo metuit & expectat pœnas pro adulterio, sed scit gradus constitutos esse timoris & fidei, iuxta illud: Gratia exuberat supra delictum. Petit igitur veniam, & scit recipi petentes, & impetrare mitigationem pœnarum. Rom. 5.

Hic etiā statuendum & asseuerandum est, tum Deus sit verax, nequaquam in Deo ponendas esse contradictorias voluntates. Promissio est vniuersalis, quæ affirmat omnes ad Mediatorem confugiētes recipi. Nequaquam igitur imaginandum est, quod ad voluntatē Dei attinet, foris offerri omnibus veniam, sed intus aliam voluntatem inclusam esse, quæ nolit recipere aliquos confugiētes ad Mediatorem. Sed firmissimè statuendum

dum est, cum Deus sit verax, eam solam esse voluntatem Dei, quam ostendit in expresso verbo, non esse in eo contradictorias voluntates.

Vicinae sunt virtutes veritati, Constantia in vera sententia, quæ nihil aliud est, nisi perseverantia in veritate, quia constantia in causis non veris, est turpis & exitiosa pertinacia, de qua dicitur: Errare humanum est, perseverare in errore, diabolicum est. Est & candor virtus vicina veritati, aliquid leniens in interpretatione, quod vel improprie, vel horridius dictum est. Sicut ἐπιεικεία est vicina iusticiæ, summum ius seu rigorem (ut vocant) tenui. Comprehenduntur autem constantia & candor eadem demonstratione, qua veritas præcipitur.

Sic ad iusticiam referantur, beneficentia, liberalitas, misericordia, gratitudo & temperantia. Nam beneficentia, liberalitas, misericordia, vicinae sunt iusticiæ. Etsi enim dant indebitum personæ, tamen dant debitum speciei, id est, communi societati, quæ sine beneficentia, liberalitate & misericordia non potest conservari. Sed multo illustrius est dicere, dare eas debitum Deo, quia Deus vult intelligi has virtutes, quæ proprius ad bonitatem accedunt, ut sciamus ipsum talem esse sicut scriptum est: Misericordia superat iudicium, id est, rigorem iuris. Item: Remittite, & remittetur vobis.

acti: 2.
luc. 6.

Et

Et amplitudo misericordiae illustri imagine describitur in domino, qui remittit seruo ingens *Mat. 18.* debitum, & postea punit seruum non remittentem, ut intelligamus, & excellere in ipso misericordiam, & velle eum, ut nos quoque misericordiam propter ipsum exerceamus, praesertim cum in nostris officijs misericordiae velit esse agnitionem nostrorum peccatorum, & diuinae condonationis,

iuxta illud: Beati misericordes, quia misericordiam consequentur. *Mat. 5. 48.* Item Nazianzenus: *Εἰ δὲ ἰδῶς ὀφλῶν καὶ πρόχρησον τὸ πρῶτον, ὅκτω γὰρ οἶκτο καὶ ἰδῶ σαθμίζεται.* *misericors appara, & soli Deo.*

Reliquae demonstrationes perspicuae sunt, ut de gratitudine inter homines.

Necessaria est aequalitas, ut seruetur genus *Cic. in orat. Ranae.* humanum.

Sublata gratitudine, tollitur aequalitas.

Ergo necessaria est gratitudo.

ITEM.

Necessaria copulatio est caussa & effectus.

Benefactor, ut Deus, vel homo, est caussa salutis alteri,

Ergo seruatus debet agnoscere illam copulationem.

Et sanxit Deus inter homines gratitudinē, ut agnoscamus ipsi quoque debere gratitudinem.

DE TEMPERANTIA.

Omnis natura est conseruatricis sui recte ordine.